

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Urejuje:

Jakob Dimnik,
učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani.

Št. 2. Ljubljana, 16. prosinca 1896. XXXVI. leto.

Vsebina: Kako praznujmo 50 letnico vladanja Nj. Veličanstva, cesarja Franca Jožefa I.? — Svojim o svojem. — Fr. Orožen: Ustavoznanstvo. — Drd. Iv. Borštnik: K šolski higijeni. — J. Ravnikar: Martin in Jera. — Jakob Dimnik: Narodopisna češko-slovanska razstava v Pragi l. 1895. — Listek. — Občni zbor „društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“. — Književnost. — Naši dopisi. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Kako praznujmo

50 letnico vladanja Nj. Veličanstva, cesarja Franca Jožefa I.?

(Poročal na občnem zboru „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani, dne 28. grudna l. 1895. Jakob Dimnik.)

Viribus unitis.

Dne 2. grudna 1898. l. bode preteklo petdeset let, kar je zasedel prestol avstrijski naš ljubljeni vladar in gospodar Franc Jožef I. Upajmo, da Ga ohrani Previdnost božja na tem mestu tudi v prihodnje tako zdravega in čvrstega, kakor je, hvala Bogu, danes ter ponudi vsem avstrijskim narodom prelepo priliko, izkazati svojo udanost, zvestobo in hvaležnost najboljšemu in največjemu vladarju in cesarju, kar jih pozna svet.

Vsi avstrijski narodi tekmujejo že danes med sabo, kako bi lepše in dostojneje proslavljali ta za nas Avstrijce tako srečni in veseli dan.

Ni moj namen, naštevati danes zaslug, katere si je pridobil naš ljubljeni vladar bodisi za posamezne narode, ali tudi za vsako kronovino posebe. Saj te so nam vsem dobro znane. Zato sku-

šajo tudi po vsej pravici posamezne kronovine v znak hvaležnosti, zvestobe in udanosti postaviti Francu Jožefu I. kar najlepši spomenik le mogoče.

Ni ga pa tudi stanu, kojemu bi naš presvitli vladar ne bil dobrotnik. Posebno učiteljski stan se ima Njemu veliko, veliko zahvaliti. Zato se ne pripravljajo na ta veseli dan samó posamezni avstrijski narodi in kronovine, ampak tudi posamezni stanovi tekmujejo med sabo, kako bi lepše proslavljali ta avstrijski praznik.

Kaj pa mi, predragi tovariši in tovarišice? Ali naj kar molčé pričakujemo ta redki zgodovinski praznik, na katerega se vsi drugi stanovi z največjim zanimanjem in veseljem pripravljajo?

Ne; tega ne moremo storiti. Tudi v naših prsih bijejo zvesta avstrijska srca, ki so pripravljena skazati vsak trenotek zvestobo in udanost presvitlemu vladarju. In kako tudi ne? Saj vzbujamo dan na dan v nežnih srcih izročene nam mladine čut patrijotizma, čut zvestobe in udanosti do presvitlega cesarja in preslavne hiše habsburške. Pri vsaki priliki navdušujemo mladino, da mora biti vedno pripravljena žrtvovati za cesarja kri in imetje. In, če bi pa sami ne bili prešinjeni s tem čutom, bi ga gotovo tudi v srcih naše mladine ne mogli vzbujati, kajti česar človek sam nima, tega tudi drugim ne more predajati.

Da smo pa slovenski učitelji istinito prešinjeni s patrijotiškim čutom, to spričuje nam zgodovina, ki ima z zlatimi pismeni zapisanih nebroj slovenskih junakov, ki so v krvavih bojih nevstrašeno žrtvovali življenje in imetje za cesarja in domovino.

In, kedo je vzbudil vsem tem slavnim junakom ta pogum, to ljubezen, ta čut zvestobe in udanosti do cesarja? Kdo neki drugi, kakor ljudski učitelj. Kakor naši predniki, ki so živeli še v slabejših časih, kakor živimo mi, ostanemo tudi mi trdni ko skala v zvestobi in udanosti do presvitlega cesarja. In to zvestobo in udanost hočemo tudi v dejanji pokazati s tem, da kar najlepše proslavimo 50letno vladanje Nj. Veličanstva, cesarja Franca Jožefa I.

Kako pa proslavjajmo učitelji in učiteljice ta veseli in srečni praznik? Morebiti s kako hrupno veselico? Ne. Znano nam je vsem, da naš predobrotljivi vladar ni prijatelj veselice pri tacih prilikah, ampak Mu je ljubše, da se denar, ki bi se imel izdati za prirejevanje slavnostnih veselice, raje daruje v dobrodelne namene.

Lahko je pa obrniti denar v dobrodelne namene, kdor ga ima, a pri nas pa tega ni. Vendar brez vsega tudi nismo. Pred očmi imejmo besede: „Kdor ima veliko, daj veliko; kdor ima pa malo, daj pa malo — pa to z dobrim srcem in dobrim na-

menom“. Znano nam je, koliko vrednost je imel pri Bogu vinar svetopisemske vdove. Gotovo se spominjate tudi, predragi tovariši in tovarišice, na ono usmiljeno, a ubogo Dunajčanko, ki je prinesla pomožnemu odboru za po potresu prizadete Ljubljancanje 1 gld. z besedami: „Náte, da bodem tudi jaz deležna pri tem činu usmiljenja, rada bi dala več, pa nimam; prosim, ne zamerite mi, da tako malo prinesem“. Verjemite mi, gospôda, da je bil dotični gospod, ki je sprejel ta goldinar, bolj vesel tega samega goldinarja, kakor pa marsikaterega stotaka, ki je prišel iz roke bogatina. In katerega ni ganil do solz dar one uboge ženice iz sežanskega okraja, ki je prinesla zadnjih svojih 12 krajcarjev za prizadete Ljubljancanje — ki je darovala torej vse svoje premoženje v dobrodelni namen. Vidite, tovariši, še so ljudje na svetu, kojim se še slabeje godi, kakor nam, a imajo v dobrodelne namene vedno odprta srca. Posnemajmo jih. Kakšen namen si pa izbérimo mi in koliko žrtvuemo, da čim lepše proslavimo 50letno vladanje našega dobrega vladarja?

Kedar zatiska učitelj-oče trudne oči svoje k zadnjemu počitku, mu je najtežja ločitev, če vidi pred sabo več nepreskrbljenih nedolžnih otročičev. Vdova njegova se za silo že še pretolče, ker dobi nekaj penzije in če je njen mož bil ud „Vdovskega društva“, dobi tudi od tu precej podpore, a za sirote je pa tu in tam mnogo premalo preskrbljeno. Zavzemimo se danes, predragi tovariši, za naše sirote ter preskrbimo jim priliko, da jim bode mogoče izobraziti se toliko, da si bodo potem lahko služile vsakdanji kruh. V proslavo 50letnega vladanja Nj. Veličanstva, cesarja Franca Jožefa I. sklenimo danes jednoglasno, ustanoviti ustanovo z naslovom: Franc Jožefova ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem. V ta namen se zavežimo danes, da žrtvuje vsakdo izmed nas brez razlike narodnosti, skozi tri leta t. j. l. 1896., 1897., 1898. par vinarjev za omenjeno ustanovo in sicer:

- 1.) Začasno nastavljeni učitelji in učiteljice po 10 kr. na mesec, ali 1·20 gld. na leto, skupaj 3·60 gld.
- 2.) Učitelji in učiteljice IV. plačilne vrste po 20 kr. na mesec, ali 2·40 gld. na leto, skupaj 7·20 gld.
- 3.) Učitelji in učiteljice III. plačilne vrste po 30 kr. na mesec, ali 3·60 gld. na leto, skupaj 10·80 gld.
- 4.) Učitelji in učiteljice II. plačilne vrste po 40 kr. na mesec, ali 4·80 gld. na leto, skupaj 14·40 gld.

5.) Učitelji in učiteljice I. plačilne vrste po 50 kr. na mesec, ali po 6 gld. na leto, skupaj 18 gld. To bi bilo torej naše vplačevanje skozi tri leta, potem se pa neha.

Vplačuje naj se pa tako-le: Na večrazrednicah pobiraj te novce nadučitelj ter pošlji nabrano svoto četrletno z natančnim imenikom darovalcev blagajniku „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ (učitelju J. Dimnik-u), katero društvo bode tudi oskrbovalo in oddajalo ustanovo. Jednorazredničarji naj izročajo svoj prispevek mesečno tistemu nadučitelju, ki službuje v kraji, kjer je sedež davkarije, ta pa pošiljaj četrletno nabrano svoto z natančnim imenikom darovalcev v Ljubljano.

Da bode pa glavnica večja, obrni se odbor „Slovenskega učiteljskega društva“:

1.) Do slavnega deželnega zboru Kranjskega s prošnjo, da tudi le-ta določi letni prispevek skozi tri leta za to ustanovo.

2.) Z jednako prošnjo se je obrniti tudi na Kranjsko hranilnico in sploh na vse hranilnice in posojilnice na Kranjskem.

Dve tretjini obrestij, katere bo dajala ta glavnica, se porabita vsako leto za ustanove in jedna tretjina se pa priloži h glavnici.

Visokost in število ustanov določi odbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“.

Prvo ustanovo odda odbor dné 2. grudna 1898. l.

Pravico do teh ustanov imajo:

1.) Učiteljske sirote po očetu in materi; v pomanjkanji teh

2.) učiteljske sirote po očetu; v pomanjkanje teh

3.) učiteljske sirote po materi; v pomanjkanji teh

4.) učiteljski otroci sploh.

(Vsi predlogi so bili jednoglasno in z velikim navdušenjem vsprejeti).

* * *

Vsi darovalci — učitelji in neučitelji — se bodo, razdeljeni po posameznih okrajih, objavljali četrletno v „Učiteljskem Tovarišu“, v obeh slovenskih dnevnikih in v uradni „Laibacher Zeitung“. Koncem triletne dobe se pa natisnejo v posebni knjigi, ki se bode hranila poleg ustanovnega pisma kot spominška knjiga v arhivu „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“, da bodo potomci naši vedeli, kateri učitelji, oziroma učiteljice, so bili ustanovitelji „Franc Jožefove ustanove za učiteljske sirote na Kranjskem“ in da bodo znali

tudi, kako smo praznovali plodonosno 50 letno vladanje Nj. Veličanstva, cesarja Franca Jožefa I., katerega največje veselje je, manjšati bedo Svojim narodom!

„Z združenimi močmi!“

Ljubljana, dné 28. grudna 1895.

Odbor „Slovenskega učiteljskega društva“:

Andrej Žumer,
predsednik.

J. Režek, J. Furlan, Al. Kecelj, J. Dimnik, E. Gangl,
J. Cepuder, F. Črnagoj, J. Likar.

Svojim o svojem.

Predolgo že nas duh temé pritiska.

J. Cimperman.

II.

(Dalje.)

Nikdar ne smemo pozabiti svojih prijateljev. Našteli bi lahko dokaj zavednih, odličnih in vplivnih mož, ki nam niso nikdar odrekli svojega prijateljstva in svoje podpore. Tem je družba učiteljev prav takó draga, kakor ona njih vrste. Povsod, kjer stojé na svojem mestu, bodisi v šolskih svetih vseh treh vrst, bodisi v deželnem zboru, bodisi drugod, kjer je treba, vedno so na naši strani. Prijatelji so nam ne iz samoljubja ali dobičkarije, nego zató, ker vedó, da je narod, ki ima dobro učiteljstvo, dobro organizovano šolo, sposoben, da živi in da zadošča onim potrebam, ki mu jih stavi sedanji vek. Pravi rodoljub je vsekdar prijatelj ljudski šoli, ker je preverjen, da bi brez ljudske narodne šole dandanes ne imeli onega naroda, ki mu pravimo slovenski narod!

Od kod so pač vsi tisti, ki sò in ki hočejo biti voditelji našemu ljudstvu? Rojeni so v njem, učili so se najprej v njem in sedaj delajo zanj med njim! Ko bi se pa porušil temelj, ko bi ga zavist ali nasilstvo podrlo, komu bi bilo moči računati z razdivjanimi, brezsrčnimi in nezavednimi božjimi stvarmi?

Dà, na naših ramah sloni začetek narodne omike. O, težko je to breme: časih ožuli do krvavih srag, ko vidi človek, da je mati priroda

vrgla svoje slabo seme v otroško srce, kateremu je še pridejal svoje popačeni, otrovani človek. — Kdor je kdaj pogledal v naše delavnice, ta pač ve, da ne pišemo nobene besede odveč. Pripoznal nam pa bo tudi, da opravičeni zahtevamo svojemu delu plačila, kakoršno mu gre, da smemo tudi zunaj šole zahtevati, naj se nam ne krati nobena tistih pravic, katere so lastne sleharnemu državljanu.

Sami pa čujmo, čujmo in čujmo! Kolikor časti in spoštovanja so naši predniki priborili svojemu stanu, ta last, jasno zaznamenovana v knjigi naše zgodovine, bodi nam svetinja, katere ne onečasti nikdar najmanjši madež! Toda dalje, kakor veliki vojskovodje starega veka, ki so trli s trdim korakom nasprotstva samih bogov svojih, dalje! Zaspansost in počitek na tem, kar je dosegel naš stan od svojega početka do danes, prinesla bi nam smrt v pričetku svobodnejšega in boljšega življenja. In umreti v mladosti — kolika nesreča, kolika škoda!

Skrbimo v prvi vrsti sami, da nam ne bo mogel nihče metati blata na našo čast, bodimo zavedni v svojem poklicu, vstrajni in delavni, ne sramujmo se svojega stanú, ne bodimo učitelji zató, ker nismo nič drugega, ampak bodimo učitelji zató, ker rabi naša domovina naprednega in samostojnega učiteljstva! Nikdar se nihče ne klanjaj, kakor se je moral sužnik pred svojim gospodom, ne vsiljuj se nikomur, ker se tvoje delo ne ceni po svoji ceni. Kdor nas hoče, naj pride sam po nas! Toda tem, za katere smo — tem vse! Naši mladini in narodovi prosveti ter njega napredku vse svoje telesne in duševne sile!

Ali nam ne vzide potlej najlepši dan? In ali takó ne izvršujemo najlepše svoje naloge?

To izvrševanje je pri nas sila težavno. Sleharni izmed nas ve, da bi treba našim stanovskim razmeram temeljitega preobrata. Pred vsem se morajo dostojno in častno urediti naše plače, da nam ne bode treba v vsaki dobi v pravem pomenu besede beračiti. Mi dajmo vse, nam nihče ničesar! Tajiti ne smemo, da nalaga šola deželi breme, katero jo dokaj teži. Ali ti novci niso zavrženi: glavnica je dobro naložena ter nosi lepe obresti. Smemo torej reči, da se lahko žrtvuje več tam, kjer se ve, da ni nobeden krajcar izgubljen.

Tudi poti naših prošnjâ za podeljenje kateregakoli učiteljskega mesta bi treba dolgost za tretjino prikrajšati. V mislih imamo tu krajne šolske svete. Tem bi pač ne bilo treba predlagati naših prošenj za nameščenje. Krajni šolski sveti (ker že so) naj skrbé za šolske potrebščine, za šolske vrtove in za druge jednake reči. Ker pa izrekajo svojo sodbo o učitelju že takrat, ko ga še ne poznajo, mislijo, da imajo v vsaki zadevi čezenj oblast tudi potem, ko pride na svoje mesto. „Ko bi ne bilo nas, pa bi ne dobil službe“. Kakó pa gledajo šele

tistega, ki je izpodrinil njih priporočenca! V takem slučaju stavi šolskemu napredku krajni šolski svèt vsemogoče zapreke. In ako se postavi učitelj po robu, ako krepko zagovarja svoje zahteve in stališče, poskrbi se kaj hitro, da hoté ali nehoté pospravi svoje stvari in gre delat pokoro drugam!

Na jedni strani deželni uradniki, na drugi pokorno udani c. kr. šolskim oblastnijam. Zakaj ni oboje jednako? (Konec prih.)

Ustavoznanstvo.

(Spisal Fr. Orožen.)

B.

Državni glavar.

(Dalje.)

Državni glavar je Nj. Veličanstvo cesar avstrijski, kralj češki itd. in kralj ogerski. Vladar deli z ljudskimi zastopi zakonodajalno (legislativno) oblast, a ima sam izvrševalno (eksekutivno) oblast. Vsak zakon postane veljaven šele s cesarjevo potrditvijo ali sankcijo. Cesar podeljuje plemstvo in odlike, oddaja vse državne službe, sklepa kot vrhovni vojni gospodar o vojski in miru in zaveze in pogodbe z inozemskimi državami. V cesarjevem imenu se objavljajo sodniške razsodbe, in vladar ima pravico obsojence deloma ali popolnoma pomilostiti. Denar ima cesarjevo sliko.

Člani cesarske rodovine so pod cesarsko rodovinsko oblastjo in imajo naslov nadvojvodje, nadvojvodinje in cesarska in kraljeva visokost. Nadvojvodje so tudi člani avstrijske gosposke zbornice in ogerske magnatske zbornice.

Pri nastopu svojega vladarstva prisega na ustavo, in sicer v avstrijskih deželah vpričo obeh zbornic državnega zbora, da bode trdno vladal po temeljnih zakonih avstrijskih dežel in v soglasji s skupnimi državnimi zakoni, na Ogerskem pa prisega pri venčanju s krono svetega Štefana. Cesar in kralj mora biti rimsko-katoliške vere in postane z dovršenim 18. letom doleten. Cesar ima predikat „cesarsko in kraljevo apostolsko veličanstvo“.

Dvorjanstvu prištevamo tajne svètnike, ključarje ali komornike in miznike. V širšem pomenu pa pripadajo dvorjanstvu še štirje dvorni štabi in sicer najvišjega dvornika, dvornega nadkomornika, dvornega nadmaršala in vrhovnega nadkonjarja cesarske straže (garde) in vitezi reda Marije Terezije, sv. Štefana, Leopoldovega reda, reda železne krone in Franc Jožefovega reda. —

Cesar ima veliki, srednji in mali naslov. — Polni ali veliki naslov se glasi: Franc Jožef I., po božji milosti cesar avstrijski, kralj ogerski in češki, kralj lombardski in beneški, dalmatinski, hrvatski, slavonski, gališki, vladimirski in ilirski, kralj jeruzalemski i. t. d.; nadvojvoda avstrijski; veliki vojvoda toskanski in krakovski; vojvoda lotarinški, saleburški, štajerski, koroški, kranjski in bukovinski; veliki knez erdeljski; mejni grof moravski; vojvoda gorenje in dolenje Šlezije, modenski, parmski, piačenski in guastalski, osvečimski in zatorski, tešinski, furlanski, dubrovniški in zaderski; pokneženi grof habsburški, tirolski, kyburški, goriški in gradiščanski; knez tridentinski in brikenski; mejni grof gorenjih in dolenjih Lužic in isterski; grof hohembški, feldkirški, bregenski, sonenberški i. t. d.; gospod Trsta, Kotora in Slovenske krajine; veliki vojvoda srbski i. t. d., i. t. d. —

Razven tega naslova se rabita po okolščinah še srednji in mali okrajšani naslov.

Mali naslov je: Cesar avstrijski, kralj češki i. t. d. in apostolski kralj ogerski. —

Od 2. grudna 1848. vlada našo državo cesar Franc Jožef I. V malo letih bode minilo 50 let, odkar je v zelo težavnih razmerah prevzel avstrijsko vladarstvo naš presvetli cesar. Zunanji in notranji sovražniki so tedaj napadali državo, ki ni bila v nič manjši nevarnosti nego za velike cesarice Marije Terezije. Srečna usoda je nanesla, da je dobila država v teh burnih časih tako modrega in viteškega vladarja, katerega ljubijo in čislajo njegovi narodi in zelo spoštuje tudi vse inozemstvo. Posrečilo se je mlademu vladarju zadušiti upor in premagati zunanje sovražnike. Četudi nerad se je moral cesar tudi še pozneje bojevati zoper zunanje neprijatelje, a porabil je modro blažena leta srečnega miru v povzdigo gmotnega blagostanja in duševne naobraženosti avstrijskih narodov.

Za svojega vladanja se nam kaže naš presvetli cesar kot mirovni vladar v pravem pomenu besede, vedno skrbeč, kako bi osrečil svoje narode in neumorno delaven, da

„Slava naj deželi klije,
Blagor bod' pri nas domá,
Vsa, kar solnce je obsije,
Cveti mirno Avstrija!“

(Dalje prih.)

K šolski higijeni.

(Drd. Iv. Borštnik.)

II.

(Dalje.)

Najboljši možje vseh časov so se trudili, da doprinesejo svoj kamenček k vedno rastoči zgradbi vzgojeslovja, dobro vedé, da je zdrava odgoja mladine najboljja podlaga zdrave, dobro urejene človeške družbe, bodisi v narodu, bodisi v državi: da, v postavah in načelu vladanja držav se zrcali vedno načelo v odgoji: v teokratični židovski državi se je učila mladina najprej strahu božjega, zastrti misticizem o posmrtnem življenji je bil duša individualne odgoje v deželi faraonov. Iz tega sledi tudi jasno, da je zgodovina odgojeslovja zgodovina razvoja človeške družbe v vseh časih in njenega stremljenja do popolnosti v obliki kreposti, junaštva, razumnega mišljenja i. t. d. (Solon, Likurg, Komensky, Rosseau). Ljubezen do mladine in želja voditi jo po tej poti do popolnosti, gnala je Pestalozzija v šolsko sobo, ta ljubezen do mladine je ogrela tudi v zadnjih letih marsikaterega neučitelja, da se je potrudil storiti kaj za vzgojo, primerna svojim močem, tako, da se nam vidi danes načelo pri naši šolski upravi: zdrav duh v zdravem telesu.

Med slednjimi nestrokovnjaki na šolskem polji se je oglasil v zadnjem času znani turinski prof. Cezar Lombroso, povdarjajoč važnost tiste smeri antropologije, ki določuje z ravnilom, šestilom, kranijometrom i. dr. in — v razvoji človeškega telesa, kateri razvoj ima tudi svoja pravila, po katerih se vrši; v prvi vrsti nas zanima važnost te smeri znanosti za odgojeslovje in za prihodnost odgoje.

Nekaj splošnega: na podlagi mnogobrojnega merjenja človeških glav in čepin človeških je prišel Lombroso do sklepa, da so mere na glavi (širokost i. t. d.) pri hudodelnikih drugačne kot pri normalnih ljudeh z normalno delujočimi možgani. On je tedaj določil obliko glave hudodelnika ali „tip hudodelnika“; vendar je treba opomniti, da se razteza pojem „hudodelnik“ sploh na vse človeški družbi škodljive ljudi, ljudi pri katerih so stopile razne živalske strasti, vsled atovizma, zopet na dan (jeza, zavist i. dr.). Da, Lombroso trdi, da se more že na glavi otroka spoznati, ako ima kaj na sebi od „tipa hudodelnika“ in zanimivo pripoveduje, kako je enkrat svaril stariše, naj pazijo na odgojo otroka ker —, in res, dotični je našel svojo smrt v ječi!*)

Morda je treba precej smelosti, da se iz toliko in toliko slučajev postavi pravilo, a Lombroso ima uspehe med učenjaki, kljub in morda

*) Primerjaj mojo kriminalno-psihologično študijo v „Agr. Tagblatt“ 1892, o priliki justifikacije morilca Šneider-ja.

vsled svojih smelih indukcij, pri vsem tem pa je treba pomniti, da je cela veda o vzrokih, zakaj postanejo nekateri člani človeške družbe nji isti škodljivi, še v povojih in na vprašanje „cui bonum“ bi bil odgovor zdaj nemogoč.

Ce bi se pa to potrdilo, bili bi učitelji sodniki o prihodnosti vsakega člana človeške družbe, in atavistično razvit otrok, čegar temna, za njega in za druge morda usodepolna, pogubna prihodnost bi se mu že iz otroškega obraza brala, ne bi bil sicer izvržen na Tajget živalim, pač pa izročen skrbneji, mileji, njegovo duševno naravo bolj negajoči oskrbi, proč od svojih tovarišev, katere bi on gotovo preje pokvaril, kot bi se sam poboljšal, pri veliki mogočnosti Arimanovi, pri nagnenji k slabemu, ki se plete kot rdeča nit krog človeškega življenja.

Vprašanje, ali ima država pravico, da odstrani takega otroka, ki ni do tedaj še ničesar zakrivil, istotako vprašanje, kakšni bi morali biti ti zavodi, kjer bi se taki sumljivi otroci odgajali, še ni aktualno, dokler se ne določi natančno, kako se spoznajo taki nenormalno razviti otroci od drugih, in predno se to poslednje zgodi, bo pač še marsikater senzacionelen umor kratkočasil občinstvo.

Gotovo pa je, da ljudska vera v „hudobnem očesu“ ni brez zanimivosti, še manj brez podlage, in marsikdo kaže svojo slabo нрав in hudobno srce v nizkem čelu, majhnih očeh, štrlečih ličnih kosteh, odrtem nosu, prekmerni zaraseni po obrazu i. dr., opazovanja, katera lahko vsak nadaljuje in o njih sanja, ali pa vestno uspeh svojega opazovanja kontroluje. Nedolžen otrok bere že v obrazu slabo srce, škodoželjnost in druge živalske strasti, in ljudski rek pravi naravnost, da se varuj človeka, če se ga tvoj otrok boji. Podobno razvite lastnosti najdemo tudi pri otrocih v šoli, in v ljubezni do otrok vestno opazujoči učitelj je že marsikaterikrat sodbo v dobrem ali slabem pomenu izrekel o svojem učencu, ki se je čez čas vresničila. Perez gre še dalje in pravi: že v prvih dveh mesecih kaže novorojenec v gibanji obrv in rok pravo zlobo n. pr. če ga hočemo kopati ali mu vzeti kako stvar; komaj leto star, vzrase njegova zloba toliko, da tolče osebe, razbija stvari i. t. d. tako kot to delajo divjaki (o enakem dejstvu pravi J. Rousseau v Emil-u tako: Nagon otrok vse razbiti, uničiti ni hudobija, pač pa želja do delavnosti; zato je igra zadoščenje tej želji). In Brousois v „Irritation et folie“ trdi, da se redko najde deček, ki slabšega ne bi otokel, duševno manj razvitega ne opeharil pri vsaki priliki. Dalje se ljubezen do svetlih stvari (igrač), do opojne pijače, gizdavost z ene strani, magalomanija z druge — pri otrocih jako razširjene prikazni, katere navadno z leti zginejo, pri drugih pa postanejo podlaga gori navedenim strastem, ako jih posebno uravnana odgoja ne pripelje na pravo pot, tako da ne spoznajo enake vrednosti vseh ljudij po rojstvu kot podlage ljubezni do bližnjega, princip katerega

niso celi narodi mogli spoznati do časa Kristusovega, kar je bilo vzrok njih barbarskemu življenju. Kar je pri njih bilo tedaj popolnem jasno in pravo, to je sedaj v naših očeh nenormalno: na ta napredek je človeštvo lahko ponosno!

Za zdaj se tedaj ne da še z gotovostjo določiti, kako se spoznajo taki „nenormalni“ otroci z razvijajočim se „tipom hudodelnika“, katerih burna prihodnost se bi dala spoznati, kot v začetku rečeno, s pomočjo mere kostij i. dr., a opazujoči učitelj najde vendar dostikrat sumne otroke v svoji oskrbi, in kod pedagog bo na take otroke bolj pazil, bolj varoval, da na njihova ušesa ne pride slaba beseda, njih pogled ne zaide na pohujšljivo stvar, ker ena slaba beseda, ki pri drugem vzbudi eno slabo misel in vzpričo sto dobrih besedij izgine, rodi pri nenormalnem sto slabih mislij, katere sto dobrih besedij, ki med tem padejo na njih oko, zamore; en pogled na ukraden vinar sezida v njegovi domišljiji zlate gradove, ne sezidane po lastnem trudu nego — ukradene.

Brez dyoma postane na ta način marsikdo koristen ud človeške družbe, ki bi bil drugače za njo izgubljen, ali morda nji celo nevaren, in s tem bo najbolje povrnjen učiteljev trud in njegova skrb, če se posebno pri takih otrocih drži besed Gospodovih: pustite male k meni.

(Dalje prih.)

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Predgovor.

(Dalje.)

V tem času je bival pri Füssliju njegov brat, ki je bil slikar v Londonu. Med razgovorom o bedi Pestalozziji seže slikar Füssli po Pestalozzijeve šaljiv spis, ki je ležal uprav na mizi; prečitavši ga, pravi svojemu bratu: „Ta človek more sebi pomagati, ako hoče, kajti on ima dar, da piše po tem načinu, ki bode v naši dobi vzbujal živo zanimanje. Prigovarjaj mu, da piše in reci mu, da bode kot pisatelj sebi pomagal sigurno, samo ako ima le dobro voljo za to.“ — Knjigotržec Füssli precej pokliče svojega prijatelja Pestalozzija k sebi, ter mu ves vesel pripoveduje bratovo mnenje, dodavši še: „Ne umem, da nisem že sam na to mislil.“ — „Meni je bilo“, pravi Pestalozzi v svojem spisu „Schwanengesang“, „kakor bi mi pravil kake sanje.“ —

Pestalozzi se poprime dela. Kot pravi in odkritosrčni prijatelj svojemu narodu, odloči se zanj pisati z namenom, da ga s svojim pisanjem dvigne iz žalostnega stanja, v katerem se je nahajal. Uverjen

je bil popolnoma, da je narod najlažje poučevati s primernimi pripovedimi. Po vzgledu Marmontelovem „Contes moraux“ prične razne povesti pisati. Poskušal je pet ali šest kratkih povestij napisati, od katerih pa mu ni ugajala nobena. Zadnja je bila „Lienhard und Gertrud“, o kateri piše sam: „Ne vem, kako je to, da mi je ta povest tako hitro tekla izpod peresa. Razvijala se je sama od sebe, dasiravno o nji nisem imel nikake osnove v glavi, celó razmišljeval nisem o kaki osnovi. Čez nekaj tednov bila je knjiga gotova, ali sam ne vem, kako sem jo dovršil. Čutil sem njeno vrednost, seveda le kot človek, ki čuti v sanjah vrednost sreče, o kateri uprav sanja“.

Rokopis svoj pokaže Pestalozzi jednemu svojih prijateljev. Ta pripozna, da je povest jako zanimiva; toda v taki obliki, v kakeršni je spisana, ni za natisek, ker je nestrpna, pogrešna in slovstveno nedovršena. Sicer pa jo dam, če je Pestalozziju všeč, jednemu svojih znancev, katerega smatram za to sposobnim, da jo predela in priredi za natisek. Pestalozzi je bil s tem nasvetom zadovoljen ter mu je izročil takoj tri ali štiri prve pole za predelovanje. Ali, kako se je začudil, ko je dobil predelane pole v svoje roke. To je bilo bogoslovsko poučno delo, v katerem je bila naravna slika kmetskega življenja do cela pokvarjena. Kmetje v gostilnici so govorili učene govore, toda bili so vse drugo, kakor pa kmetje. S tako preuredbo svojega dela celó Pestalozzi ni bil zadovoljen; zavoljo tega ostalega rokopisa ne da temu gospodu v popravek, temveč gre z njim k svojemu prijatelju Iselinu v Basel. Iselin je bil jako zadovoljen s Pestalozzijevim delom ter mu reče: „Takega spisa še nimamo — in nazori, ki se v njem razvijajo, so uprav silna potreba današnjega časa.“ Obljubil je tudi, da bode v spisu popravil pravopisne pogoške, ker teh je kar mrgolelo. Znano je namreč, da je bil Pestalozzi slab slovničar. Prijatelj Iselin mu še obljubi, da poišče založnika in da mu priskrbi zasluženo nagrado; vendar pa nima veliko plačila pričakovati, ker je nov pisatelj in nima še posebnega imena. —

Izelin piše takoj Beckerju v Berolin; ta je plačal Pestalozziju jeden „Lousd'or“ (cekin) za jedno polo; obljubi mu še, ako se knjiga razproda in če bode treba novo izdajo prirediti, še ravno toliko plačila.

Knjiga izide l. 1781. ter vzbudi občno pozornost. Vsi časopisi so jo hvalili; po vseh koledarjih so ponatiskovali odlomke iz nje. Kmetijska družba v Bernu je poslala Pestalozziju priznanje z darilom 50 cekinov in zlato svetinjo, na kateri je bil na jedni strani vtisnjen hrastov venec, na drugi pa napis: „Civi optimo“ (najboljšemu meščanu). Zdaj se začno zanj zanimati mnogi državniki, poleg teh tudi Toskanski vojvoda Leopold; kasneje tudi nemški — oziroma avstrijski cesar Jožef II., ki si je z njim dopisoval po ministru Hohenvartu.

Hvala, s katero so napominano Pestalozzijevo knjigo obsipali njegovih sovrstniki, ni bila pretirana; to je v resnici zaslužila; ker je, kakor smo že omenili, v pravem pomenu klasiška knjiga, ki zanima človeka sleharnega stanu in sleharne dobe. V nji se črtajo verno izgledi ljudstva ter odkrivajo duševni pojavi pojedinih ličnosti tako, da se nam dozdeva, kakor bi jih uprav videli pred seboj. Navdahnjena pa je z iskreno ljubeznijo za narod, ki se je vkoreninila v Pestalozzijeve srecu zgodaj že, ko je namreč še kot otrok imel priliko pri svojem dedu, župniku v neki vasi blizu Zürichu, opazovati zapuščenost in revščino svojega naroda, katerega pojedini sebičneži zatirajo in uporabljajo v svojo korist.

Pestalozzi je uvidel, da narodu ni moči pomagati, dokler se ne otrese nevednosti in predsodkov, ter dokler se ne odkriža duševne okornosti, verske nemarnosti, razuzdanosti in drugih napak. Ali on ni iskal vzroka za vsak enak prestopok v narodu samem, temveč tudi v onih, ki so poklicani zanj delati. Želel je s svojo knjigo tudi vplivati na čustvo višjih razredov, da bi v njih vzbudil pravo krščansko ljubezen in požrtvovalnost. „Potrebno je za bogatina in za berača, da jima je srce na mestu, ako želita srečna biti.“ To je glavna misel, ki odmeva glasno in jasno na vsaki strani Pestalozzijeve knjige.

Živa slika čiste krščanske ljubezni je Jera (Gertrud), katere „srce je zares na pravem mestu“. Ona je glavna oseba v povesti, okolo katere se sučejo vsi dogodki. V nj je Pestalozzi razodel blagotvorni vpliv domače vzgoje in silno moč častite in krepostne žene na moža in otroke.

(Dalje prih.)

Narodopisna češko-slovanska razstava v Pragi l. 1895.

(Jakob Dimnik.)

I.

3. Praga.

(Dalje.)

Praga leži na obeh straneh reke Vltave in sicer večinoma na desnem bregu v prijazni dolini, obdani z lepimi holmci. V Pragi je 47 katoliških cerkev in 23 kapelic, 25 samostanov, ena ruska cerkev, 3 protestanske bogomolnice in 10 sinagog ali židovskih zbirališč. Mesto skupaj s predmestji šteje 380.000 prebivalcev; govori se skoro le češki jezik. Vredne, da jih ogledaš, so znamenite, stare praške stavbe, med kojimi je n. pr. stolp za hranjenje smodnika, sezidan leta 1475.—1484. Nekdaj je ta stolp služil kot uhodna vrata v obzidano mesto. Na velikem nasipu stoji veličastna, l. 1458. sezidana tynska

cerkev s posebno lepimi kipi sv. Cirila in Metoda in lepimi reljefi, na kojih se vidi krst po sv. Cirilu in Metodu in podeljenje sv. obhajila po sv. Cirilu. Na severni strani tynske cerkve stoji palača Kinskega, največja v starem mestu, in krasna, starodavna občinska zbornica, koje visoki stolp je bil sezidan v 14 stoletji. Znamenita je stara češka ura na pročelji, katera bije zaporedoma 24 ur, začenši dan s solničnim zahodom, ter kaže mesec, praznike in spreminjanje lune vse leto.

Znamenit je dalje Karlov most, sezidan l. 1357.—1507., ki ima 16 obokov ter je 497 m dolg in 10 m širok; most krasi 25 kamenitih in 2 bronova kipa v prirodni velikosti. Znamenit je tudi češki Rudolfinum, zbirka slik čeških prijateljev umetnosti. Prekoračivši Karlov most, pridemo v male náměsti, od koder se dospe v Hradčín. Tu je s svojimi velikanskimi palačami kraljevi dvor, Waldsteinova palača, prestolnica, Loretska cerkev s slavnoznano monštranco s 6580 biseri, koje vrednost sama znaša 3 milijone goldinarjev, i. dr. — gotovo najznamenitejši del mesta.

Kdor je pa bil v Pragi, pa ne na Hradčín, je kakor bi bil v Rimu, pa ne bi bil v Vatikanu ali v cerkvi sv. Petra.

Hradčane leže proti večeru na malem hribu, s katerega lahko razgledaš celo mesto in lepo okolico. Ogledovaje s tega kraja to krasno mesto in prelepo okolico njega, so se mi vzbudila čustva veselja in žalosti; žalosti, če pomislimo na število nas Slovanov in nesrečno neslogo, zaradi katere nismo svoji. Kje so zdaj Vaclavi in Karoli češki, zlata doba zgodovine? „Mru kraljevi, mru rodovi, In njih grobe trava krije“, poje J. Fr. Gundulić. Pa tudi veselje me je navdajalo, ko sem gledal lepo mesto zlato Prago. O kako lepe, bogate kraje je Bog odločil Slovanom!

Da bi se zopet vrnili tu na Češkem dnevi svetega Vaclava in slavnega Karola IV.! Da bi zopet Čehi tako skrbeli za pravo znanost in umetnost in napredek krščanski, kakor sta ta dva skrbela, in Češka bo prva med nami — sicer je že v enem oziru zdaj —, med Slovani avstrijskimi. Kdor gleda Hradčane, zlato Prago in njeno krasno okolico, ne bo se čudil, da je nemški učenjak Humboldt, ki je mnogo sveta prehodil, Prago prištel najlepšim mestom celega sveta. Ne samo lepo je tu, temveč znamenito in lahko rečem zgodovinsko najznamenitejših mest cele Evrope. Gledaš li to, ali ono poslopje, vsako, da vsaki kamen tako rekoč ima skoro svojo zgodovino, zgodovino, večinoma s krvjo pisano! Da, ne samo češki narod, temveč vsi Slovani imamo tužno prošlost, katere je kriva naša prepirljivost, in celo v pregovoru znana slovanska nesloga v cerkvenem in političnem življenji.

Lépo je tudi poslopje, ki se imenuje kraljevi dvorec. Tega je v tem obsegu založil Karol IV. l. 1333. na mestu, kjer so poprej stanovali češki knezi. Kralj Vaclav II. je obnovil od 1484—1502. in

popravit ta dvorec. Nesrečni požar dné 2. rožnika 1541. je vse pokvaril. Zato je pa Ferdinand I. skrbel, da se zopet popravi. Cesar Rudolf II. od l. 1576—1611., ki je tu prebival, je vse olepšal. Kralj Matjaž je sicer skrbel za popravo in olepšavo kraljevega dvorca, ali se je preselil na Dunaj. Zadnji cesar, ki je tu prebival, se mi zdi, je bil cesar Ferdinand I., ki je umrl l. 1875. Velikanska dvorana v kraljevem dvorcu — največja dvorana v Evropi — je 24 m široka in 48 m dolga. Kedar je vsa razsvetljena, gori 2300 sveč. Bolj pa kakor kraljevi dvorec, bo gotovo zanimala bralce krasna cerkev sv. Vid a s svojimi znamenitostmi in dragocenostmi. (Dalje prih.)

Listek.

Potres.

(Spisal Fr. Črnagoj.)

Zimska vihra je vila po planem. Velike sobote večer, v cerkvah vesoljnega krščanskega sveta pa je donela proti nebu vznesena, veličastna himna: Resurrexit dominus vere, aleluja! Pojemajoča zina je bila zbrala vse ostale ji moči in je divjala v zadnjem, smrt-nem boji z nastopajočo pomladjo.

Radi tega pa tudi ni segal „resurrexit“ ljudem tako v srca, kot prejšnja leta, in verniki, zapuščajoči cerkev, zavijali so se tesneje v svoja oblačila in hiteli molče na svoj dom.

V jutru vstajenja Gospodovega pa so bili vrhovi gora s snegom odeti, nebo je ostalo od jutra do večera oblačno in tožno, ledena burja pa je jemala ves odsev najkrasnejšega vseh praznikov v letu.

Zdelo se je, da to ni dan vstajenja, dan veselja, temveč da je to dan smrti!

Grozna pa je bila noč, ki je napočila — — — noč, kakor jednake še nismo preživeli nikdar! To je bil strašen „resurrexit“, ki je hrumul na naše uho ter nam pretresal dušo!

Da, bil je trepet, kakor da je vstal zares Gospod, ki prihaja strašen kot sodnik na oblakih neba v vsi veličastni grozi svoji — — — sodit žive in mrtve!

Oj — — — to je bobnelo, ropotalo, grmelo, zvenčalo in hruščalo — — — kakor da se podira v resnici ves svet, pa že strmoglavimo z zidovjem vred v neznane prepade.

„Jezus, Marija — — Francelj — — — ali slišiš — — — ali slišiš? — — Grozen potres — — — ali slišiš? — — Oj — — saj se že vse podira — — brž ven, ven“ — — vpila je žena moja.

Jaz pa — — s silo prebujen iz spanja — — slišal sem vse dobro — — le predobro in — — goltal sem — — goltal — — a niti besede nisem mogel ziniti. Vzdigal sem se, toda posteljo mojo je reševalo s tako silo, da na vstajanje ni bilo misliti, temveč oprt na roke sem bil pripognjen čez otroka, ki je spal pri meni, da ni letel omet nanj.

Ženi se je posrečilo užgati luč, in tedaj pa so mi zazijale nasproti špranje in razpoke v zidovji in ob stropu, postelji pa sta bili takoj polni ometa. In kako se je treslo!

Slednjič je prenehalo vender vender prvo silno tresenje, pa tudi prvi silni, silni strah, da sem vsaj k sapi prišel. Žena je bila hitro na nogah, zavila je manjšega otroka in pripravljena je bila, da zapusti sobo.

Meni se pa ni nič kaj mudilo. Bil sem že v dvomu, naj li zapustim toplo izbo, pa naj grem venkaj ali ne, češ, saj sedaj bode mir in konec tega plesu. Natikam si zložno „neimenljive“, pripenjam naravnice — — — rrr — — — že zopet polom in ropot!

V hipu sem v brezpetnikih, oblečem lahko suknjico, ogrnem plašč, stisnem starejšega otroka — ki je hitel „ata, mene, mene“ k sebi pod obleko in bežim venkaj, sklonjen nad otroka, da mu ne pade kos odpadajočega zidovja na njega nežno glavo.

Dekla mi je svetila na tej poti, in videl sem še razbito zrcalo na steni, prevrnjene steklenice na omari, velika svetilnica na stropu pa se je gugala v velikem loku.

Srečno smo bili zunaj v temi, v mrazu.

„Oj, klobuka nimam, klobuka! Na klavirji takoj pri vratih je, ali ga morda greš iskat, Franica?“ vskliknem jaz.

V hipu skoči dekla nazaj in že mi ponudi klobuk — bil je moj najboljši — in zadovoljen si ga menim natekniti. Toda — natikam ga tako, natikam drugače — — pa le noče na glavo.

„Kaj ti li je, klobuče, saj se mi nisi vender še nikdar uprlo?“ Discipline si se tudi že navadilo? Aha, tako — — — oglavje ti je stlačil potres na nasprotno stran?! Ti ubogi revež, ti! Ko bi bil potres z mojo glavo tako brezobzirno ravnal, kot je s teboj, najbržeje bil bi jaz tudi glavo sedaj-le zaman natakal na svoj vrat.“

No, potlačen klobuk — „geniert grosse Geister wenig“! Z levico primem klobuk, z desnico pa sunem dvakrat krepko z nasprotne strani v oglavje, in klobuk — — — je bil zopet sposoben za slovesne pohode. Samosvestno si ga natakem na glavo.

„Oj, Franica, jaz pa jope nimam, pa rute, pa tega in onega“, hitela je žena. Dekla pa je bila urna in srčna dovolj, da je prinesla vse, kar je mogla v naglici nabrati.

„V župnišče pojmo, tam je bolj trdno, ondi ne bo potresa“, pravi žena.

(Dalje prih.)

Občni zbor „društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“

se je vršil dné 27. grudna l. l. v klubovi sobi pri „Slonu“.

Predsednik društva, c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Andrej Žumer, otvori kmalu po 6. uri zvečer I. redno društveno zborovanje. V prisrčnih besedah pozdravi precejšnje število zbranih učiteljev-društvenikov in priporoča, naj vsak član v svojem delokrogu deluje za prospah in razcvit društva, da se društveno premoženje leto za letom poviša ter tako čim prej doseže zastavljeni blagi namen društva. Letos nam je bil sicer potres v veliko gmotno škodo, vendar pa je društveno premoženje navzlic temu precej naraslo. Ako bode storil vsak naš tovariš svojo dolžnost napram društvu tako, kakor jo zahteva namen in korist društva, potem ni dvoma, da se bode društvo lepo razvilo in razširilo. Posebno pa naj bi vsa slavna okrajna učiteljska društva pristopila k našemu društvu kot pokrovitelji, ker taki so nam najboljša opora. In v tej nadi kliče vsem svoj iskreni: dobro došli!

Potem poroča društveni tajnik g. Juraj Režek o delovanji odborovem v minulem I. društvenem letu:

Slavni zbor!

Gotova resnica je, da si vsakdo, kakor hitro zleze izpod očeto-vega palca in njegove oskrbi ter se hoče postaviti na lastne noge, išče potov in sredstev, kako naj bi uravnal življenje svoje, da bi ložje in boljše izhajal; saj pač dobro vé, da kakor si postelje, tako bode tudi ležal. — A ne le posameznik, tudi razne skupine: vsaka družina in vsak stan, razni narodi, dežele in države, vsi težé za istim zmotrom; olajšati si svoje stanje že sedaj — in če to ni mogoče — vsaj za bodočnost.

Učiteljstvu na Kranjskem — tega ne more nihče tajiti! — se do danes ni še dobro godilo. Res so nam zadnji časi, ker že niso mogli drugače, za nekoliko goldinarjev zvišali plače; toda, kaj bo to pri sedanjih razmerah in potrebah! Kruha, pravega kruha, kakoršen se reže vsem državnim in deželnim uradnikom, tega nam ne marajo privoščiti; gotovo se bojé, da bi se ga — ker ne navajeni — ne preobjedli.

Treba je bilo torej tudi učiteljstvu iskati potov in sredstev, da bi si olajšali prežalostno svoje stanje. Zato so nam starejši tovariši bili ustanovili „društvo v pomoč učiteljem in njih vdovam na Kranjskem“. To društvo je pripomoglo, da se je olajšal marsikateri žalosten vzdih, obrisala marsikatera solza zapuščeni učiteljevi vdovi in drobnim njenim sirotam. Toda to društvo je odmenjeno po svojih pravilih največ le zapuščenim vdovam in sirotam v pomoč, ker

s samo pokojnino, ki jim jo plačuje dežela, jim je popolnoma nemo- goče pošteno preživeti se.

Učiteljstvo pa bi rado tudi še ob življenji svojem poskrbelo za dobro vzgojo svojih otrok, s katerimi edino so še blagodarjeni, med katerimi pa jih je navadno mnogo brihtnih glav, a ne morejo do prave izobrazbe in boljšega kruha, ker ni s čim — kam.

Treba je bilo torej tudi v to stran preiščevati, kako bi se revnejšim tovarišem, ki imajo nadarjenih glav med svojim „drobižem“, pripomoglo do tega, da bi jim poskrbeli boljše izobrazbe v mestu in jih imeli komu zanesljivemu izročiti v oskrb. Kdo pa naj še le poskrbi za take naše sirote, katerim sta odmrla oče in mati? — — — In ravno v ta namen ustanovilo se je naše „društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“!

Lani obsorej, v dan nedolžnih otročičev — — kako pomenljiv dan! — sklical je bil osnovalni odbor občni zbor, na katerem so se odobrila od vis. c. kr. deželne vlade potrjena pravila in izvolil prvi društveni odbor, v katerega imenu mi je danes čast poročati slavnemu zboru.

V odbor izvoljeni gospodje so si v I. seji dne 10. prosinca t. l. razdelili društvene posle sledeče:

Predsednik: Andrej Žumer; I. podpredsednik: Franc Rak- telj; II. podpredsednik: Alojzij Kecelj; tajnik: Juraj Režek; blagajnik: Jakob Dimnik in odborniki: Jožef Cepuder, Jakob Furlan, Janko Janežič in Janko Likar. (Dalje prih.)

Književnost.

Domača vzgoja — spisal ter „društvu za zgradbo učiteljskega konvikta“ poklonil Jakob Dimnik — se je razposlala širom naše domovine in prijatelji naši jo prav pridno prodajajo ter širijo med narodom. Požrtvovalnost nekaterih predragih tovarišev naših je res vse hvale vredna; ne samo, da so razpečali poslane njim knjige, ampak naročili so jih potem z nova še po več istosov; tako n. pr. smo poslali g. Fr. Marolt-u, učitelju na Brdu, štiri istise, a naročil je potem še deset iztisov. Tovariši, to je stanovska zavest! Taki možje so učitelji iz poklica in ne samo zaradi ljubega kruha! Tudi tako delo je združeno z našim stanom. Ne samo, da zidamo s tem delom prepotrebni „učiteljski konvikt“, ampak s tem izvršujemo tudi jedno izmed mnogih naših dolž- nostij, namreč s tem delom širimo razumno domačo vzgojo, na kateri sloni šolska vzgoja, med narodom. —

Do sedaj so se še vsi slovenski listi pohvalno izrazili o „Domači vzgoji“ in zato jo smejo gg. tovariši z mirno vestjo širiti in prodajati. „Slovenski Narod“ z dne 14. grudnia 1895. l. piše: . . . s tem najnovejšim svojim delom je stvaril g. Dimnik knjigo, katero zamoremo s polnim prepričanjem priporočati vsem, kateri se morajo zani- mati za vzgojo otrok. Domača vzgoja je odločilnega pomena in če te ni, tudi šola naj- večkrat nič ne doseže. Pri nas se važnost domače vzgoje še veliko preveč prezira ali

vsaj zanemarja. Mnogo je roditeljev in vzgojiteljev, kateri tudi prav ne vedo, kako postopati in tem bode dobrodošla Dimnikova knjiga, v kateri je poljudno pa natančno povedano vse, kar se tiče telesne in dušne vzgoje. Naj bi ta lepa knjiga prišla v roke vsaki slovenski materi.

„Novice“ pišejo v predzadnji lanski številki: Ta zares marljivo in izvrstno sestavljena knjiga naj bi se ne pogrešala v nobeni družini, kateri hočejo svoje otroke na duhu in na telesu izrediti, kar jim navede ta knjiga v polni meri. Naj bo torej prav topla priporočena.

„Popotnik“ pravi v svoji zadnji lanski številki: Lepa knjiga, kateri želimo, da najde pot v vsako slovensko hišo.

„Dolenjske Novice“ z dne 1. prosinca t. l. pa pišejo: Knjiga je spisana v lahko umevnem, prikupnem jeziku po vzgojevalnih načelih slavnega škofa Slomška. S tem smo že dovolj povedali o nji. Priporočamo jo prav iskreno ne le učiteljskemu stanu, temveč še prav posebno slovenskim materam, katere jo bodo z zanimanjem in velikim pridom brale ter, po nji na marsikaj opozorjene, svoje otroke obvarovale pred marsikako dušno ali telesno hibo. Knjigi želimo kar največ čitateljev in čitateljic, pred vsem pa mnogo vspeha. Gospodu pisatelju pa izrekamo za to spretno in v verskem oziru tako vrlo sestavljeno knjigo presrečno zahvalo!

(Na strani 81. v 6. vrsti od zgoraj je tiskarski pogrešek. Stati mora: Kakor slabi vzgledi . . .)

Knjižnice za mladino je izišel 12. snopič, ki prinaša dve mični povesti in sicer: 1.) „Hudoben tovariš“. Povest za mladino. Srbski spisal Peter Despotovič. Poslovenil S. G. — 2.) Zmrzle solze na cvetkah Marije Antoinette, francoske kraljice. Spisal Chambrier. Poslovenila Ljutomerska. — Tovariši, širimo to prekoristno podjetje ter skrbimo, da pride z novim letom „Knjižnica za mladino“ v vsako slovensko družino.

„Knjižnica za mladino“ končuje z 12. snopičem prvo leto svojega obstanka. Štejem si zategadel v dolžnosti temu podjetju samemu v korist, podati pri tej priliki kratko poročilce o „uspehu“ tega prvega leta.

V duševnem pogledu stojimo na slabih nogah. Od vseh strani so se sicer oglasili kritiki in kritikastrji, katerim ni nič ugajalo, kar je prinesla naša knjižnica; toda od nikoder ni bilo moža, da bi bil ponudil kaj boljšega. Dobil sem sicer precej veliko prevodov, ali največ slabih in še slabših — izvornikov. Povsod treba veliko skrbne pile! Uvidel sem, da gospodje pisatelji in prelagalci delajo jako hitro, površno; preveč dela puščajo uredniku. — Posebno pa moram grajati, da mnogi gospodje postajajo kar nestrpni, ako ne dobé v nekolikih dneh ugodnega odgovora in čisto tudi honorarja. Ako kdo kaj pošlje, naj vendar ne zahteva, da mora isto priti takoj na dan; zlasti pa ne tega, da bi rokopise plačeval še predno so tiskani. „Knjižnica za mladino“ nima na razpolago denarja, kakor bomo videli niže! — Toda vsi ti pojavi mi ne jemljejo poguma, ker sem doživel povsem enako skušnjo pri „Slovenski knjižnici“; kakor tam, tako se obrne tudi tu na bolje, o tem ni dvoma. — Prosim gg. pisatelje, da bi v prihodnje nekaj več storili za razvoj te prepotrebne knjižnice.

Še slabši uspeh moram naznaniti na gmotni strani tega podjetja. Pri ustanavljanji smo računili do 1200 naročnikov, kajti vseh šol na Slovenskem je veliko; vsled tega smo postavili tako nizko ceno, namreč trdo vezanim snopičem po 15 kr. s poštnino vred. Takó nizke cene bi zastoj iskali prl kateremkoli podobnem podjetji vseh večjih narodov. — Toda oglasilo se je komaj kakih 700 naročnikov, — in vsled tega imam konec prvega leta občuten deficit. Ko pišem te vrstice ni še končalo leto 1895.; zategadel ne morem še naznaniti natančne svote dohodka. Vsi naročniki so plačali pa do Božiča 1201 glđ. 49 kr. (Natančen izkaz vseh dohodkov do 31. grudna l. l. natisnen in priložim prvemu snopiču l. 1896.) Stroški pa znašajo 1988 glđ. 78 kr. — torej deficita 787 glđ.

29 kr. (Seveda je okoli 7000 snopičev še v zalogi, — a ž njimi ni nikomur pomagano, dokler niso prodani!) Evo nadrobno vse stroške:

1. Tisek vseh 12 snopičev v 1500 iztisih po 14 gld. pola (in platnice) s korekturami vred gld. 1070— 2. Vezilo: prvi trije snopiči vsi, drugi v 1000 iztisov gld. 590— 3. Pošta gld. 110-90. 4. Rokopisi gld. 124— 5. Razni stroški (ustanovni, koleki, nakupljeni izvorniki, okrožnice itd.) gld. 43-88. 6. Upraništvo in odpravnštvo za celo leto le gld. 50—, skupaj gld. 1988-78.

Kakor razvidno iz tega računa, delala je tiskarna za jako medel zaslužek. Prav občuten strošek je vezilo; stroški za knjigoveza in pošto poberó dobro tretjino dohodka. Za pokritje vseh izdatkov mora biti 1200 naročnikov, kakor smo računili pri ustanavljanji. Ako bi se oglasilo tudi 200 novih naročnikov tekom l. 1896. (česar pa se ne nađejam), vendar bi znašal deficit zopet blizu 500 gld. — Vrh tega bo z novim letom tisek dražji, kajti po vsej Avstriji so izdatno poskočile delavske plače; ako bom torej moral draže plačevati delavce, bom tudi draže računil tisek.

Umevno je, da se ne morem podajati v tako nevarnost novega deficita. Zató sem prišel do sklepa, da treba povišati naročnino na **gld. 2-40** ali 20 kr. za vsak snopič (v razprodaji na 25 kr.). Tudi to je še jako nizka cena; nemški, češki, hrvaški spisi za mladino so še vedno veliko dražji. Kakor hitro bi se pa oglasilo toliko naročnikov, da bi bilo mogoče izhajati z dosedanjo naročnino, tedaj jo tudi zopet znižam.

Na učitelstvu slovenskem je zdaj častna naloga, da se pobrine za dušni in gnotni razvoj tega podjetja.

V Gorici, na Božič 1895.

Andrej Gabršček,

tiskar, založnik in urednik „Knjižnice za mladino“.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. Vdovsko učiteljsko društvo je imelo dné 19. grudna m. l. svojo redno sejo, v kateri so se v društvo sprejeli gg. Horvat Rudolf, učitelj v Oreheku, Ivo Trošt učitelj na Razdrtem in Jezeršek Janko, učitelj v Križih pri Trziču, ker so zadostili zakonitim predpisom.

Odbor se je nadalje temeljito bavil z nasvetom g. nadučitelja Letnerja, stavljenega pri letošnjem oběnem zboru glede nastavljenja društvenih poverjenikov v posameznih okrajih ter sklenil, da se to iz raznih vzrokov opusti, ker mora pač vsakemu članu kot skrbnemu družinskemu očetu biti na tem, da pravočasno vpošlje po pravilih mu odmerjeno letnino oziroma pristopnino. Stroški oziroma delo se pa s tem itak ne zlajša.

Gospoj Mariji Lukan, učiteljski vdovi v Koprivniku, se je priznala pokojnina letnih 100 gld.

Končno se drzne podpisaneec vse častite člane vdovskega učiteljskega društva opozoriti na § 10. društvenih pravil, na podlagi katerega je vplačati letnino do konca prosinca vsakega leta, ne glede na to, kdaj je kdo v društvo vstopil. Dosedaj je došlo še jako malo letnine.

Cepuder, t. č. blagajnik.

Iz Ribnice. † Marija Peterlin. Dné 21. grudna 1895. smo položili v hladni grob še le 24 let staro gospico Marijo Peterlin, učiteljico v Št. Rupertu na Dolenjskem, zadnji čas na odpustu pri svojih roditeljih tu. Službovala je v Dobrepoljah, na Poljanah in v Št. Rupertu; povsod si je znala s svojo prijaznostjo in živahnostjo pridobiti zaupanje in priljubljenost prebivalstva. Njenega pogreba se je udeležilo kljub skrajno neugodnemu vremenu 15 učiteljev in učiteljic tukajšnjega okraja, vsa inteligenca iz trga ter velika množica naroda. Po običajnih molitvah v krasni ribniški cerkvi zapel je kvartet, obstoječ iz gospodičin Götzl in Šuffaj ter gospodov Pavčiča iz Lašič, Cvara s

Poljan vedno lepo žalostinko „Nad zvezdami“ s toliko dovršenostjo, da je le malokatero oko ostalo suho. Od tod se je pomikal dolgi sprevod na grobišče, kjer so se pozemski ostanki blage pokojnice izročili rodbinski rakvi. Tožne misli obhajajo človeka na takem potu in nehote se mu stavlja vprašanje od kod to, da učiteljstvo v najlepši dobi tako pogosto — odмира! Ali, kedor dobro pozna razmere kranjskega šolstva, ta si hitro najde stvaren odgovor. Dolgo in temeljito priučevanje mnogoterih predmetov na pripravnici ob slabi hrani in bivanji, prepičle skoraj izobraženega človeka nevredne plače, vzgoja 80, 100 do 150 in še več učencev vsakdanje šole s celodnevним poukom, to so kragulj, ki kljuje pljuča od zore do mraka, od mraka do dne. Za doklado prenašaj vestno učiteljstvo še večne, opravičene in neopravičene napade na se in na šolo. Napade, za katere zve množica le kolikor je tiskanih in javnih, a koliko prikritih in zavrtnih mora po nezaslужeni utakniti učiteljstvo v žep, to ve ono samo! Ljudstvo se je vsled vednega zabavljanja na šolo in učiteljstvo privadilo temu in — nekoč pel je pesnik: „Kdor govoriti kaj ne ve, ta vreme hval' al' toži. Dandanašnji pa se lahko reče, da kdor ne ve drugega govoriti in početi, ta hrabro udriha po šoli in učiteljstvu. Nihče ne trdi, da je pri šoli vse vzorno dovršeno, kar sploh ni nobena stvar pod rumenim solncem, a pomisliti je, da ima šola opraviti s prvimi pojavi človeške duše ter da je vsak začetek težak, torej tudi ta.

M. Poklukar.

Vestnik.

Osobne vesti. Učitelj v Morovcu, g. Jurij Erker, je imenovan nadučiteljem v Srednji Vasi; zač. učitelj v Kočevji, g. Rudolf Schlenz, je stalno nastavljen istotam; učitelj v Škrbini na Primorskem, g. Alojzij Luznik, pride na Vrhniko in zač. učitelj v Avteru na Primorskem g. Jožef Čuček pa v Svibnje; začasna učiteljica v Stari Loki gđe. Emilija Kren je stalno nastavljena; g. B. Janč je imenovan nadomestnim učiteljem v Hrušici pri Ljubljani.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali, oziroma plačali; gosp. Gabršek Franc, c. kr. glavni učitelj 2 K (letnino); g. Dimnik J. 2 K (letnino); g. Cepuder Jožef 2 K (letnino); g. Toman J. 4 K (letnino za 1895. in 1896. l.); g. Vrbič Miha 1 K; g. J. Zebre, učitelj v Starem Trgu pri Loži je nabral ob priliki občnega zbora tamošnje čitalnice 41 K; č. gospa A. K., učiteljeva soproga v Ljubljani 2 K; preč. g. Ivan Zl. Lavrenčič, dekan v Šmartnem pri Litiji 10 K; g. Jožef Kragl, nadučitelj v Trziči je nabral pri tamošnjem „učiteljskem večeru“ dne 8. t. m. 6 K; dva kupona delnice „Narodni dom“ v Novem Mestu za l. 1893. in 1894. (dividenda) 4 K 92 h; g. Jožef Verbič, učitelj v Višjigori je nabral med tamošnjimi prijatelji učiteljstva 18 K; g. Juraj Režek 2 K (letnino); g. E. Gangl 2 K (letnino); g. P. Borštnik učitelj v Hinjah 2 K (letnino); vesela družba 40 h Bog povrni stotero!

Za učiteljski konvikt. Tovariš iz kamniškega okraja, ki nam pošilja novce za 2 iztisa „Domače vzgoje“, piše: „Ako se bodo doneski za učiteljski konvikt tako počasi in po malem množili, kakor do sedaj, ga starejši učitelji ne bomo dočakali; zato navsvetujem to-le: vsak učitelj in učiteljica daruj na mesec po 1 K, pa bo šlo, jaz sem pripravljen. Gg. c. kr. okrajni šolski nadzorniki naj pri prihodnjih konferencah učitelje na to opozoré.“ — Tovariši! Ta vrli mož je že star delavec na ljudskošolskem polju, ima 14 otrok, in dasi ima letno plačo IV. plačilne vrste, ima vendar vedno odprto srce in roke, kedar je treba kaj storiti in darovati učiteljstvu v korist.

Tega blagega sodelavca si vzemite v vzgled tisti samci in samice, ki se niti toliko ne zavedate dolžnostij svojih, da bi „konviktu“ v korist vsaj jeden ali dva istisa „Domače vzgoje“ razpečali! Ta mož bodi v vzgled tudi tisti učiteljici iz ljubljanske okolice, ki pravi, da zaradi prepičle plače ne more biti naročnica „Učit. Tovariša“. Kam bi prišli, če bi bili vsi taki. Hvala Bogu, da je tudi veliko zavednih tovarišev in tovarišic med nami!

Za Praprotnikov spomenik so darovali: Vč. g. duh. svetnik in župnik Janez Sajovic v Slavini, znesek 5 K 72 h. (potnina k seji okr. šol. sv. naj se porabi blage volje za spomenik mojemu najstarejšemu kolegu in ob enem tudi časih učitelju-namestniku v Šen-

čurski šoli); g. učitelj R. Horvat v Orehku, g. učitelj Francišek Verbič v Slavini in šolski vodja Št. Primožič v Postojni po 1 K; g. Jožef Traven, učitelj v Naklem 4 K.

Peti „večer“ Slovenskega učiteljskega društva boše dne 5. svečana. Poročal boše Fr. Črnagoj.

Prošnja. Današnji uvodni članek: „Kako praznujmo 50letno vladanje Nj. Veličanstva, cesarja Franca Jožefa I.?" se boše razposlal té dni v ponatiskih v toliko iztisih na vsako šolsko vodstvo, kolikor je učnih močij na dotični šoli; p. č. gg. šolske voditelje pa prosimo, da blagovolé razdeliti poslano jim ponatise takó, da dobi vsaka učna moč po jeden istisek.

Špice, zaradi katerih sta bila prva dva razreda vseh mestnih šol 14 dni zaprta, so tu skoraj popolnoma ponehale.

Ubogí otroci I. mestnega otroškega vrtea so bili dne 12. t. m. obdarovani s popolno obleko. To jim je preskrbel sl. mestni zbor ljubljanski, naredile so jo pa č. gđ. gđ. učiteljice mestne osemrazredne slovenske dekliske šole. Slava jim! Odbor usmiljenih gospá in gospodov, na čelu mu g. ces. svetnik Iv. Murnik je pa o Božiči nad sto otrok mestnih šol oblekel z topla zimsko obleko. Bog plati!

150letnico Pestalozzijevega rojstva so obhajala razna učiteljska društva — posebno nemška — dne 12. t. m.

Prof. Metelkove ustanove za l. 1895. so dobili gg.: Ivan Gantar, v Čatezi pri Krškem; Janko Zirovnik, v Št. Vidu; Jožef Turk, v Dol. Logatci; Matija Bartel, v Semiči; Ivan Kuhar, v Trbojah; Peter Pogačnik, v Čatezi pri Trebnem. Ustanove iz premoženja bivšega vrtnarskega društva pa so dobili gg.: Miha Mežan, v Studenem; Ivan Erker, v Zdhovem; Miha Debelak, v Koverji.

Kranjski grb. Modri orel (vodoravne črte) vzdiga se pod modro nebo in nosi na prših navzgor obrnjen (rastoči) mesec [pomeni tudi napredovanje, množitev, rast] razdeljen na šahova polja (=bojna polja; turnirje so izvajali na šahu podobnih poljih), ki ima bele (srebrne, nečrtane) in rúdeče (navpične črte) kocke; na belem polji so stali domačini, na rúdečem pa sovražniki. Tudi hrvatski grb ima podobne kocko. Cesar Friderik III. (IV.) je dne 12. prosinca 1463 v Dunaj. Novem mestu „poboljšal“ (gebessert) stari grb, ker so ga Kranjci rešili iz zapore na Dunaji (njegov sorodnik vojvoda Albert V. ga je bil vjel in zaprl), t. j. dovolil jim je mesto bele (srebrne), rumeno (zlato, s pikicami izraženo) barvo in deželni stanovi so nosili na svoji nošnji res. žolte našive. Na orlovo glavo je dovolil cesar Friderik cesarsko krono, kakor jui nosi sedaj kranjski orel. Kot deželne barve so pa veljale vedno belo-modro-rúdeče in ko je cesar Maks I. l. 1494. potrdil pravice kranjske dežele, privezali so velik pečat na belo-modro-rúdeči motvoz (žnoro), t. j. na motvoz deželnih barv. Dvorni dekret cesarja Ferdinanda z dne 31. vinotoka 1836 določuje omenjene barve kot deželne barve za Kranjsko in isto tudi ministerska odredba z dne 23. kimovca 1848, ki je bila v uradni „Ljubljančanki“ razglašena. S. R.

Korist ljudske šole. Kakor se iz Krakova javlja, je bil v Limanovu dne 27. grudna l. l. mnogobrojno obiskan ljudski shod, kjer se je razpravljalo o slabem gmotnem stanji kmetskega prebivalstva. Kot vzrok tej beši se je navajalo zanemarjanje naobrazbe, pomanjkanje šol po deželi. Shod je sklenil resolucijo, s katero se deželnemu zboru naroča, pomnožiti število ljudskih šol po vaséh in zahteva nameščenje dobro kvalifikovanih učiteljev. Prav z veseljem se čitajo take vesti, ker to dokazuje, da tudi prosti ljud začena upoštevati z ljudsko šolo. Žal, da je ravno v naši kronovini še vedno nekaj takih, ki menijo, da je šola nepotrebno zlo, za katero je treba toliko in toliko žrtvovati. Priznavati pa moramo, da se število takih mož vedno bolj kréi in da kmalu prodre pričanje, da ima ljudska šola neizmernih koristij za narod. —c.

Drzavno šolsko nadzorstvo. Več kmetskih občin na Štajerskem je vložilo prošnje pri deželnem odboru, naj bi isti delal na to, da bi se v novem šolskem zakonu glede šolskega nadzorstva ustavila posebna določila glede nadzorniške službe in s tem odpravili nedostatki, ki nastajajo vsled tega, ker se imenujejo najbolj zmožni učitelji šolskimi nadzorniki, katere pa v šoli zastopajo sami suplentje.

Deželni odbor je imenovane prošnje predložil deželnemu zboru, ki naj sklene, da se nastavijo, kakor drugod, stalni državni šolski nadzorniki tudi za Štajersko.

V Gorici je bil izvoljen v deželni odbor in deželni šolski svet naš rojak g. dr. Henrik Tuma. C.

Pestalozzi-jeva 150letnica. Po celem omikanem svetu se praznuje 150. obletnica, kar se je rodil v Cürih-u jeden največjih pedagogov Ivan Henrik Pestalozzi, ki je, kakor znano, neizmerno veliko storil v zboljšanje vzgoje in pouka za prihodnja stoletja. Znano je njega delovanje v po njem ustanovljeni sirotišnici v Neuho-f-u s 50 gojenci, katero mu je narekovalo delo „Abendstunde eines Einsiedlers“, ki je izšlo 1780. leta, in ki je, kakor Raumer pravi, načrt in ključ njegovega ped. delovanja. Komu ni znan njegov „Lienhard u. Gertrud“, katero delo prinaša ravno sedaj naš list v slovenskem prevodu; kmalu potem izda „Christoph u. Else“ in druga jako koristna dela. Na višku svojega delovanja pa je stal v Stanz-u, kjer je moral mnogo pretrpeti, vendar ni obupal, ampak ustanovil je l. 1800 v Burgdorf-u novo vzgojevalnico, kjer je pisal znamenito delo „Wie Gertrud ihre Kinder lehrt“, v katerem opozarja merodajne kroge na zamenarjenost ubovega prebivalstva in svetuje, kako bi bilo javno temu opomoči. V tem kratkem obrisu ni možno opisati vsega njegovega delovanja, le toliko naj se še omeni, da je pred svojo smrtjo izdal „Meine Schicksale“ in „Schwannengesang“, kar ga je spravilo na vrhunec slave. Dne 18. svečana 1827. leta pa je zatisnil blagi mož v Bruggu svoje oči za večno. Umevno je, da so gosposke v Švici pozvale vse učilnice, od najmanjše gorske vaške šole do največjega vseučiteljišča, da so praznovali 12. dan prosinca t. l. kot velik praznik s predavanji o življenji tega znamenitega pedagoga, s koncerti, s predstavljanjem živih podob. Med vso šolsko mladino se je razdelila podoba slavnega pedagoga. Povsod se je začelo nabirati za „Pestalozzijeve sklad“, s katerim se bode skrbelo za vzgojo revnih in zanemarjenih otrok. —c.

A. Praprotnikove pesmi z životopisom in sliko pokojnikovo bodo izšle v „Knjižnici za mladino“ dne 25. svečana v dvojnatem snopiču, ki bode obsegal kakih 13 tiskanih pol. To bode res lep dar naši mladini. Le škoda, da ima to prekorišno podjetje letos izdatno izgubo, dasiravno je „Goriška tiskarna“ računala bagatelno odškodnino za tisek (12—14 gld. pola) ter je vsa druga uprava bila skoraj brezplačna; tudi urednik je večino rokopisov oskrbel brezplačno — a ukljub temu je bila izguba velika, ker kakih 700 naročnikov ni moglo pokriti vseh stroškov. Ako letos število naročnikov ne naraste vsaj na 1000, bo zopet primanklaj. Tovariši, potrudimo se, da pridobi vsako vsaj samo še jednega naročnika, pa bode šlo.

Zahvala. Podpisano šolsko vodstvo je prejelo od slavnega društva „Narodna šola“ za malo vsoto mnogo raznega šolskega blaga, za kar se ji tem potom v svojem in v imenu revne šolske mladine najsrčneje zahvaljuje.

Šolsko vodstvo na Radovici, dne 9. prosinca 1896.

Fr. Zupančič.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1348.

o. šol. sv. Na trirazredni ljudski šoli v Šiški je oddati stalno, slučajno začasno drugo učno mesto z dohodki III. plačilnega razreda, eventuelno tudi tretje učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda.

Prošnje pravilno opremljene je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 1. svečana 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 31. grudnia 1895.

Št. 1715.

o. šol. sv. Na jednorazrednici v Borovcu (Morowitz) se razpisuje v stalno ali začasno nameščenje služba učitelja-voditelja s prijemki IV. plač. vrste in stanovanjem.

Prošnje do 24. prosinca 1896.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji, 30. grudnia 1895.

Št. 827.

o. šol. sv. Na dvorazrednici v Podzemlji je drugo učiteljsko mesto v stalno nameščenje razpisano. Letna plača 450 gld. in prosto stanovanje.

Prošnje vlagati je do 31. prosinca t. l. pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlji, dne 5. prosinca 1896.

Listnica uredništva. Sl. predsedništvo „Zaveze“: Ker smo že izrazili svoje mnenje v 1. letošnji številki našega lista, zato nismo priobčili „Poslanega“. — **Pod Leskov grm:** Iz istega vzroka smo odložili za sedaj tudi Vaš dopis; če bode treba, pa drugi pct. Pozdrav!

Izšla je :

Domača vzgoja.

Slovenskim materam, vzgojiteljicam, učiteljicam, vzgojiteljem in učiteljem
po najboljših virih spisal

JAKOB DIMNIK

učitelj v Ljubljani.

Izdalo in založilo

„Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani.“

☞ Dobiva se pri učitelju **Jakobu Dimnik-u** v Ljubljani,
Šubičeve ulice 3. po 1 gld. knjiga. ☞

☞ Čisti dohodek je namenjen „Društvu za zgradbo
učiteljskega konvikta v Ljubljani.“ ☞

Higij., c. kr. priv. šolske klopi

in dovoljenje za njih ponarejanje

priporočuje

po prav nizki ceni, tudi na obroke

Ivan Weixl,

nadučitelj

— v Kamnici pri Mariboru o/D. —

☞ Spominjajte se „učiteljskega konvikta“ pri raznih prilikah in zborovanjih! ☞

«Učiteljski Tovariš» izhaja na 1¹/₄ poli male osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» plačajo na leto 2 gld. naročnine in 1 gld. udnine.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljani, Šubičeve ulice št. 3; naročnino pa prejema gospod A. Kecelj v Ljubljani na Kongresnem trgu št. 2.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Izdavatelj in lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani.

Tisek **R. Miličeve** tiskarne v Ljubljani.